

Prosjektbeskrivelse

Regional bransjeutvikling litteratur

Litteraturhuset i Bergen åpnet for fem år siden, og er allerede etablert som en aktiv kulturell institusjon i Bergen. Med høy aktivitet, stort mangfold og fokus på kvalitet har Litteraturhuset siden åpningen i 2013 hatt om lag en halv million besøkende.

Litteraturhusets formål er å inspirere til leselyst og leseglede, formidle kunnskap og stimulere den offentlige samtalen. Det er også en klar målsetting å synliggjøre forfatterskap fra regionen vår og bidra til en sterk og bærekraftig bransje på Vestlandet.

Vi har gjort en enkel analyse av litteraturfeltet og sammenligning med andre kulturfelt i vår region. Basert på dette har vi definert et behov for tiltak for regional bransjeutvikling, og vi søker tilskudd for å realisere utvalgte tiltak.

Det finnes i dag etablerte organisasjoner som jobber for de ulike kulturfeltene på Vestlandet, henholdsvis musikk (Brak), scenekunst (Proscen), film (Vestnorsk filmsenter), visuell kunst (Visp) og design (Design Region Bergen). Disse har ulik metodikk og praksis tilpasset sine respektive bransjer, men de har også et tverrfaglig samarbeid under paraplyen Manøver. I litteraturfeltet finnes allerede viktige og velfungerende strukturer, men ingen som favner hele bransjen og som representerer feltet på politiske og faglige arenaer. Vi ønsker å imøtekomme dette behovet i vår etablerte struktur. Dette anser vi som hensiktsmessig, effektivt og i tråd med aktørenes ønsker.

Et veldig talende eksempel som gjorde dette tydelig var da vi satte opp diagrammer for både driftstøtte og prosjektmidler innen de ulike kulturfeltene i Bergen kommune sitt budsjett, som viser at litteraturfeltet kun utløser 1% av kulturmidlene.

En dialog med kulturavdelingen konkluderte med at det handlet om for lite kjennskap til ordningene og for svake søknader. I januar 2018 tok vi sammen med Bergen kommune et enkelt grep ved å invitere til et møte om tilskuddsordninger og søknadsskriving, hvor Linn Kornerud fra kommunen informerte om deres ordninger og hva som er viktig for deres søknader. Inga Moen Danielsen fra Litteraturhuset informerte kort om andre relevante tilskuddsordninger og generelt om søknadsskriving. Hun fulgte opp med veiledning for flere av deltakerne på møtet, og det resulterte i at antall søknader til hovedfristen 1. februar ble nær doblet fra året før.

For å bygge en bærekraftig næring må bredde og styrke i alle ledd sikres, og vi ser at bransjen i dag mangler lokale aktører i infrastrukturen rundt forfattere. Forlag og agenturer er i all hovedsak sentralisert, og det vil kreve en langsiktig innsats å etablere en selvstendig litteraturbransje på Vestlandet.

Basert på dette enorme mulighetsrommet har vi definert noen tiltak som skal fungere på flere nivå. Tiltakene skal ha en prosjektleder med erfaring fra tilsvarende prosesser, og som skal samarbeide og spille på de ressursene som allerede er på Litteraturhuset og i feltet for øvrig. Tiltakene tar utgangspunkt i kompetanseheving og nettverksfunksjon, og har først og fremst regionalt og internasjonalt fokus.

Kompetanse

Vi har satt opp tre kategorier av kompetansehevende tiltak som fungerer på ulike nivå, men som er gjensidig avhengig av hverandre for et fullverdig resultat.

1. Kursprogram

I samarbeid med andre aktører vil vi legge til rette for kurs som skal øke kompetansen for virksomheter i litteraturfeltet. Dette vil være enkeltstående kurs og seminarer som tar for seg relevante problemstillinger, slik som søknadsskriving, økonomi, juss, markedsføring, medietrening, digitalisering og annet. Denne type kurs vil vi tilby sammen med andre organisasjoner som de overnevnte bransjeorganisasjonene, offentlige institusjoner, Norsk Forfattersentrum eller andre. På denne måten er dette et kostnadseffektivt tiltak som vil gi raske resultater som vårt pilotprosjekt med Bergen kommune. For prosjektperioden i 2018-2019 estimerer vi 10 kurs.

2. Dybdeprogram

Vi har definert tre dybdeseminarer og prosjekter som vi mener er viktig å tilby til litteraturfeltet. Dette er et mer omfattende og spesialisert program som vi selv kurerer og tar ansvar for.

Bransjesamling

I en bransje som blir stadig mer styrt av store aktører med fokus på inntjening, oppstår det behov og muligheter for mindre aktører med alternativ motivasjon for å komme inn på markedet. Vi ønsker å samle de små aktørene i forlagsbransjen, selvpubliserte forfattere og fagpersoner fra Norden for å utveksle kunnskap og erfaringer om hvordan man kan drive med litteraturformidling og bokutgivelser på en alternativ, men bærekraftig måte.

Til tross for at forlagsleddet mangler i det litterære kretsløpet her på Vestlandet, finnes det flere spennende private initiativ og indieutgivelser, og vi mener dette er viktig å bygge opp under både i det regionale og internasjonale perspektivet.

Vi har opprettet en dialog med Andreas Vermehren Holm som er en dansk forfatter og driver forlaget Virkelig. Han har verdifull erfaring fra den nordiske bokbransjen, og han vil være en ressurs for å sette sammen et godt faglig program og invitere nøkkelpersoner fra Norden til samlingen.

Vi vil invitere representanter fra (men ikke begrenset til) Bergen Art Book Fair, Audiatur, House of Foundation, H press, Kunstbokmessen Bastard, AFV press, England forlag, Gasspedal, Vagant, Tur forlag, Bergen litteraturverksted, Transfer forlag, Lyrikksalong, Forsvinningspunkt, Boksalongen, Skald forlag, Mangschou, Vigmostad & Bjørke, musikkforlaget Vårt Forlag, teaterforlaget Songbird og forfattere som utgir egne fanziner som Kristian Hæggernes og Tormod Haugland. Danske aktører vi vil invitere er blant annet Forlaget Virkelig, Basilisk, Kronstork, OVBIDAT og OVO press.

Samlingen skal strekke seg over to dager og være en kombinasjon av foredrag, erfaringsutveksling og idéverksted.

Manuspitch

Som et første steg for å synliggjøre den aktiviteten som allerede foregår og stimulere denne, vil vi invitere til manuspitch på Litteraturhuset. Vigmostad & Bjørke har allerede bekreftet at de vil stille med redaktører fra Bergen og Oslo for å møte forfattere fra Vestlandet. Vi vil i tillegg invitere alle regionens øvrige forlag til speed-dating.

Til dette arrangementet vil vi invitere Sparebanken Vest til å bidra med tilskudd til et prosjekt som realiseres som resultat av manuspitchen.

Litterær samtaleledelse

De litterære samtaler har de siste årene blitt en viktig del av kulturtilbudet både på litteraturhus, bibliotek og festivaler, og vi ser et behov for gode programledere. Vi har et sterkt fagmiljø blant annet på Universitetet i Bergen, Skrivekunstakademiet og rundt fagtidsskriftene, og vi ønsker å heve formidlingskompetansen slik at vi i større grad kan benytte og oppleve litterær samtaleledelse fra Vestlandet.

3. Informasjon og veiledning

En viktig del av det kompetansehevende tiltaket vil være å tilby oppfølging og veiledning for enkeltaktører i fortsettelsen av kurs- og seminarprogrammet. Dette består både av informasjon som gjøres tilgjengelig på vår hjemmeside (eksempelvis oversikt over

søknadsfrister, relevante maler etc), samt individuell oppfølging. Dette vil administreres av prosjektleder, men kompetanse fra administrasjonen eller nettverket til Litteraturhuset kan tilbys.

Nettverk

Alle tiltak i kategorien kompetanse vil også ha en viktig nettverksfunksjon. Vi vil også etablere samarbeid og dialog med relevante aktører som kan bidra til å styrke det regionale feltet. Sentrale aktører i dette vil være Rom for Ord som en regional partner og LittfestBergen som en internasjonal arena.

I tillegg til dette ønsker vi å styrke det politiske arbeidet på vegne av det regionale litteraturfeltet, definere behov og mulige løsninger, og iverksette tiltak knyttet til dette. Et eksempel på dette kan være etablering av et investeringsfond.

Dette krever både god dialog med aktørene i feltet og med det offentlige og politiske miljøet. Det er også avhengig av en nøytral, kompetent og selvstendig prosjektledelse.

Utvikling av de kreative virksomhetene/aktørene i regionen

Det er i dag etablerte aktører i litteraturfeltet både innen utdanning og formidling. På UiB er Litteraturvitenskap et stort fag, og vi har Skrivekunstakademiet som har landets mest etterspurte utdanning innen skjønnlitterær skriving. I løpet av de fem siste årene har både Bergen Offentlige Bibliotek og Litteraturhuset i Bergen vært aktive arenaer for litteraturformidling. I tillegg har bokhandlere og ulike arrangører program på andre arenaer. Vi opplever likevel at etterspørselen ikke er mettet og at vi kan fungere i et samspill hvor vi har ulike fokusområder og gjør hverandre skjerpede og gode. Det er heldig for alle at vi har en sunn konkurranse som gjør at vi ikke kan lene oss tilbake.

Boksalongen er Litteraturhuset sin egen bokhandel som er uavhengig og har et faglig fokus.

Det er også et rikt og sammensveiset litterært undergrunnsmiljø. Det er derimot næringsaktørene innen litteraturfeltet som ikke har etablert seg i Bergen, og vi ønsker at dette prosjektet skal bidra til endring. Vi mener at vi fra Vestlandet har et stort potensiale ved å fokusere spesialisert, regionalt og internasjonalt. Bergen må være sentrum for tiltakene, og det eksisterende miljøet her er utgangspunktet for utviklingen.

Regionalt samarbeid

Prosjektet Rom for Ord er etablert i Førde og har som mål å øke interessen for litteratur i distriktet på Vestlandet. De ønsker å etablere et arrangørledd som kan tilpasse program som er kvalitativt og tilpasset de lokale forholdene. De opererer foreløpig i både Hordaland, Sogn & Fjordane og i Møre & Romsdal. Vi har etablert intensjon om å samarbeide både på program og formidling, men også i forhold til de kompetansehevende tiltakene.

For å lykkes med tiltak som omfatter aktører i distriktet, er vi avhengig av å ha en lokal samarbeidspartner som fungerer godt, og vi har forventning om at vi vil oppnå det. Dette vil bli fulgt opp av prosjektleder og tiltak vil prosjektfinansieres.

Internasjonalt fokus

Litteraturhuset har allerede satt i gang arbeidet mot Bergen internasjonale litteraturfestival for skjønnlitteratur og sakprosa, LittfestBergen, som skal avholdes for første gang i februar 2019. Dette skal etableres som en viktig møteplass for det internasjonale litteraturfeltet.

LittfestBergen vil være et naturlig startskudd for det internasjonale fokuset for bransjeutviklende tiltak. Festivalen vil invitere internasjonale forfattere, kuratorer og bransjefolk til Bergen, og vi har mulighet til å gjøre oss kjent med gjestenes bakgrunn og erfaring og ha møter med relevante aktører.

Kurs- og seminarprogrammet ivareta viktige tema knyttet til strukturer og formidling av litteratur til utlandet.

Prosjektleder

For å gjennomføre tiltakene vil vi trenge en prosjektleder som holder i alle trådene og spiller på alle strengene. Det er nødvendig at vedkommende har god forståelse for hva det innebærer og selvstendig kan realisere potensialet.

Vi har en intensjonsavtale med Linda Børnes som tidligere har vært daglig leder i Proscen og som jobber frilans som kulturprodusent. Hun har hatt et engasjement i Bergen kommune som prosjektleder for digitaliseringsprosjektet "Bergen Nå!" som vil være en naturlig del av kursprogrammet for å integrere litteraturfeltet i dette på en god måte.

Med relevant erfaring, et stort nettverk og god forståelse for bransjestrukturer vurderer vi henne som perfekt for å realisere våre ambisjoner i dette prosjektet.

Vi ønsker at prosjektleder har ukentlig fast kontortid, i tillegg til møter og arrangementer. Vi har budsjettet med honorar for prosjektleder på deltid i 13 måneder for perioden 2018-2019.

Langsiktige mål

På lengre sikt ønsker vi å se resultater både i form av økt offentlig tilskudd til litteraturfeltet i regionen, flere forfattere som blir etter endt utdanning, flere bransjeaktører og økt formidling av litteratur fra Vestlandet både nasjonalt og internasjonalt.

Vi søker om tilskudd for prosjektperioden november 2018-desember 2019, og fra 2020 ønsker vi at funksjonen er integrert i driften til Litteraturhuset og inkluderes i tilskuddet fra Kulturdepartementet.